

Staben

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN
STOCKHOLMS STAD
Handläggare: Elsie Edlund
Tfn: 08-508 25 604

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2005-02-21

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
2005-03-15
DNR 119-125/2005

Till
Socialtjänstnämnden

**Ansökan om medel ur Kompetensfonden till förstudie om inrättande av
Barncentrum.**

(bilaga:projektansökan)

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner förslag till förstudie.
2. Socialtjänstnämnden ansöker om medel ur kompetensfonden med sammanlagt 698 400 kronor.
3. Socialtjänstnämnden överlämnar ärendet för kännedom till polis- och åklagarmyndigheterna samt hälso- och sjukvårdsutskottet inom Stockholms läns landsting.

Dag Helin

Vera Josefsson

Sammanfattning

I budget 2005 uppdras åt socialtjänstförvaltningen bl a att presentera förslag till utformning av kriscentrum för barn. Kommunstyrelsen har dessutom uppdragit åt socialtjänstnämnden att återkomma med förslag rörande kunskapscentrum inom socialtjänsten med inriktning på barn som far illa. Förvaltningen föreslår i ärendet att nämnden hos Kompetensfonden ansöker om medel till en förstudie.

Bakgrund

Socialtjänstförvaltningen har två uppdrag som rör barn som far illa.

Det första gäller inrättande av ett *kunskapscentrum*. I propositionen ”Stärkt skydd för barn i utsatta situationer” (2002/2003:53) föreslogs bl a inrättande av ett nationellt riskbarncentrum för kunskapsutveckling. Kommunstyrelsen uppdrog 2004-02-18 åt socialtjänstnämnden att återkomma med förslag till centrum för strategier och metoder. Ett eventuellt centrum ska enligt kommunstyrelsen stödja befintliga verksamheter genom vidareutveckling och samordning av de stödresurser som redan finns. Socialtjänstnämnden förutsattes fortsätta följa forskning och utveckling, uppföljning och utvärdering.

Staden har vissa resurser som är riktade till den här aktuella målgruppen. Sedan ett tjugotal år finns den tvärprofessionella konsultgruppen BIF (barn i fara) som erbjuder sina tjänster till stadsdelsnämndernas individ- och familjeomsorg. Det finns behov av utvidgning av den verksamheten som bedrivs som uppdrag i tjänsten vid staben respektive juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret (SLK) och genom att socialtjänstförvaltningen bekostar barnpsykiatrisk medverkan i gruppen. Den social- och skoljuridiska enheten inom juridiska avdelningen vid SLK utgör också en viktig resurs för berörda förvaltningar i social- och familjerättsliga frågor. Ytterligare en resurs är socialtjänstförvaltningens stab genom utarbetande av riktlinjer samt genom nätverk och utbildning.

Det andra uppdraget rör skapande av ett *barnkriscentrum* i Stockholm. Socialborgarrådet Margareta Olofsson (v) föreslog i skrivelse 2004-05-25 till socialtjänstnämnden att uppdra åt förvaltningen att återkomma till nämnden med en kalkyl och ett förslag om hur ett kriscentrum för barn ska utformas i Stockholm. I budget för 2005 anges att ”socialtjänstnämnden har i uppdrag att starta ett kriscentrum för barn där våldsutsatta barn kan möta alla involverade myndigheter på plats” samt ”socialtjänstnämnden ska presentera ett förslag till utformning av ett kriscentrum för barn.”

Ambitioner att bygga upp samverkan mellan berörda myndigheter när det gäller barn som misstänks varit utsatta för brott – särskilt i nära relationer – har funnits i Stockholm under en följd av år. Samverkan fungerar tillfredsställande i vissa delar av staden, i andra inte alls. De myndigheter som framför allt berörs är socialtjänst, polis- och åklagarmyndigheterna, flera områden inom hälso- och sjukvården (barn- och ungdomspsykiatri, barnmedicin och rättsmedicin, vuxenpsykiatri). Den statliga Barnmisshandelskommitténs förslag ledde bl a till den lagändring som skedde 2004-07-01 som innebär ett lagstadgat ansvar för berörda att samverka om barn som far illa. Socialtjänsten har enligt 5 kap 1 a § socialtjänstlagen huvudansvar för att samverkan kommer till stånd.

Justitiedepartementet uttalar i promemorian *Barnen i brottets skugga* (Ds 2004:56) att barn som utsätts för fysiskt eller psykiskt våld och/eller sexuella

övergrepp är sårbara och utsatta, särskilt barn som blir utsatta för brott av en närstående person. Det är viktigt att myndigheterna och personalen har kunskap om och utbildning i att möta barnen i deras situation. Det är särskilt viktigt att utredningen och handläggningen av dessa ärenden löper så smidigt som möjligt och att samverkan mellan myndigheterna fungerar. Bedömningen är att regeringen föreslås ge berörda myndigheter i uppdrag att medverka till att en eller flera försöksverksamheter med samverkan under ett gemensamt tak kan etableras i syfte att förbättra och effektivisera utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för allvarliga brott som till exempel misshandel och sexuella övergrepp. I samma promemoria återfinns även förslag till förstärkta rättigheter för barn som bevittnat våld. Promemorian remissbehandlas för närvarande.

Kompetensfonden finansierar ett familjevårdsprojekt i innerstan som bl a utvecklar ett fungerande samverkanssystem mellan polis, åklagare och socialtjänst. Två socialsekreterare tjänstgör vid Citypolisens familjevårdsenhet. Projektet kommer att utvärderas.

I Reykjavik finns sedan 1998 ett s.k. barnahus där samordnade förhör/samtal sker med barn som misstänks vara utsatta för sexuella övergrepp.

I Malmö öppnade i april 2004 ett barnkriscentrum där socialtjänst, polis och övriga berörda samordnar sina kontakter med barnen och deras familjer samt utvecklar ett professionellt stödande bemötande av berörda barn och familjer som är i kris. Målgruppen är barn som misstänks ha varit utsatta för misshandel och/eller sexuella övergrepp. Malmös kriscentrum har fast bemanning med tre socialsekreteraranställningar. Ansvar för ärendehandläggningen flyttas inte till centret utan bibehålls hos respektive stadsdelsnämnd. Centret utgör en stödresurs till stadsdelsförvaltningarna och tar ansvar för samordning av berörda myndigheters planer i det enskilda ärendet samt, om stadsdelsförvaltningen så önskar, för stöd/krissamtal med barn och föräldrar. I landet i övrigt finns många exempel på välfungerande samverkan, dock ej med en fast, samordnande personalresurs.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid staben för utredning och projekt. Frågan om Barncentrums utformning diskuteras i en arbetsgrupp med företrädare för staben samt två stadsdelsförvaltningar, social- och skoljuridiska enheten och FoU-enheten.

Diskussioner har även förts med företrädare för de tre polismästardistrikten och åklagarmyndigheten i Stockholm, med ansvariga för specialverksamheterna inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP) samt med det nätverk som består av chefer för individ- och familjeomsorg/barn och ungdom.

Förvaltningens förslag

Definition av målgruppen

”Barn som far illa” eller misshandlade barn definieras i propositionen ”Stärkt skydd för barn i utsatta situationer”. Det handlar om barn som inte får den omvårdnad och det skydd de behöver, framförallt inom familjen eller i relation till andra närstående. Det handlar om barn som misshandlas fysiskt och/eller psykiskt, utsätts för sexuella övergrepp, kränks eller försummas.

Förvaltningen har tidigare framhållit behovet av ett *centrum för kunskapsutveckling* i Stockholm inom området ”barn som far illa”. Avsikten är att skapa likvärdighet i bemötande och bedömningar. Det handlar om att bevaka forskning och erfarenheter, att med den utgångspunkten ge fortbildning och konsultation.

När det gäller samverkan mellan myndigheter för barn som misstänks vara utsatta för brott kan denna ske i mer eller mindre strukturerade och institutionaliserade former. Förvaltningen anser att de båda uppgifterna - kunskapsutveckling och samordnad utredning – ger bäst resultat genom att integreras i ett Barncentrum, som i den utredande delen utgör ett gemensamt åtagande för flera myndigheter.

Den operativa delen av Barncentrum bör utgöras av samordning av de utredningar och insatser som främst i det akuta skedet ska genomföras när barn misstänks vara utsatta för brott. De utsatta barnen har mycket att vinna på att berörda myndigheter samordnar sina insatser i en gemensam lokal som är anpassad till att ta emot barn för förhör och läkarundersökningar samt samtal med barn och deras anhöriga i krissituationer. Barn som utsatts för trauman ska inte behöva uppsöka de olika befattningshavarna – polis, socialtjänst, åklagare, läkare i respektive lokaler utan de professionella ska istället utföra sin uppgifter under utredningsskedet i den gemensamma lokalen. Utöver vinsterna för det individuella barnet finns stora möjligheter för berörda myndigheter att effektivisera sina insatser vid just brott mot barn.

Idén om ett gemensamt Barncentrum har tagits emot mycket positivt av de grupper förvaltningen hittills haft diskussioner med. En gemensam ståndpunkt är att utredningar av brott mot barn bör särskiljas från övriga brottsutredningar hos polisen och att behovet av samordning mellan framför allt socialtjänst, polis, åklagare och hälso- och sjukvården är mycket stort särskilt i det inledande skedet i utredningsprocessen.

Det finns dock en rad frågor som måste studeras vidare innan beslut om utformning, personalbehov och kostnader/finansiering kan fattas av berörda myndigheter. Förvaltningen förelår därför att nämnden hos Kompetensfonden ansöker om medel till en förstudie som ska genomföras snarast och vara slutförd senast 31 december 2005. Projektansökan biläggs.

Bilaga: projektansökan